

درس سوم

درس سوم

نکته مهم	پاسخ
مشکلات دوران حکومت فتحعلی شاه:	از یک سو با تهاجم نظامی گسترده روسیه و از سوی دیگر با رقابت دولت های انگلستان و فرانسه برای نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران مواجه بود.
علت عدم تغییرات اساسی در نتیجه اصلاحات ناصرالدین شاه:	از نتایج سیاسی آن، که کاهش قدرت و اختیارات نامحدود شاه بود، به شدت وحشت داشت. در عین حال، از نشر اندیشه سیاسی جدید و ترویج افکار مشروطه طلبی و جمهوری خواهی در ایران سخت بیمناک بود.
نظام حکومتی قاجار و جایگاه شاه و صدراعظم در دوره قاجار خرداد ۹۷ - شهریور ۹۹ دی ۹۹	شاه در راس هرم قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدودی برخوردار بود: عزل و نصب مقام های حکومتی و اعلام جنگ و صلح از جمله اختیارات اساسی شاه به شمار می رفت. وزیر اعظم یا صدراعظم بعد از شاه قرارداد داشت. صدراعظم بر پایه اختیاراتی که شاه به او می داد، می توانست در تمام امور کشور اظهار نظر و مداخله کند، همچنین امکان این را داشت که از موقعیت خود برای اصلاح امور کشور، رونق کسب و کار و رفاه مردم بهره ببرد.
مقایسه نظام حکومتی ایران قبل از مشروطه و خواسته مشروطه خواهان خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ خرداد ۹۹ - شهریور ۹۹	نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه پادشاهی مطلقه و استبدادی بود و شاه در راس هرم قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدود برخوردار بود. در این شرایط مردم ایران با انقلاب مشروطه، خواهان تغییر شیوه اداره کشور شدند و در صدد برآمدند که حکومت خودکامه قاجار را به سلطنتی مشروطه در چار چوب قانون اساسی و تحت نظارت نمایندگان خود در مجلس شورای ملی در آورند

درس سوم

نکته مهم	پاسخ
محاكم عصر قاجار: دی ۹۹-	۱- محاکم عُرف که به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات توسط مقام‌های حکومتی رسیدگی می‌کردند. ۲- محاکم شرع که دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را توسط روحانیون حل و فصل می‌کردند
دلایل شروع جنگ‌های ایران و روسیه: دی ۹۷ - شهریور ۹۸ خرداد ۹۹	۱- مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامه گلستان و ادعاهای ارضی جدید روس‌ها ۲- فریاد کمک‌خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی بود که به واسطه معاهده گلستان تحت سلطه و ستم روس‌ها قرار گرفته بودند.
قراردادها (خصوصاً قرارداد ترکمانچای و گلستان): خرداد ۹۸ - شهریور ۹۸ دی ۹۸	۱- مناطق وسیعی از سرزمین‌های حاصلخیز ایران در غرب دریای کاسپی (خزر) که شامل ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نخجوان و اران با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت بود، به روسیه واگذار شد ۲- رود ارس مرز دو کشور قرار گرفت. به‌علاوه، ایران در عهدنامه گلستان از داشتن کشتی جنگی در دریای کاسپی (خزر) محروم شد ۳- در معاهده ترکمانچای نیز متعهد گردید که مبلغ ۵ میلیون تومان غرامت به دولت روسیه بپردازد ۴- به اتباع آن کشور نیز حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) بدهد.

درس سوم

نکته مهم	پاسخ
عهدنامه پاریس و قرارداد گلد اسمیت	انگلستان سرانجام با تحمیل معاهده پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد (۲۷۳ق). انگلیسی‌ها سپس با قرارداد گلد اسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.
علل مخالفت مردم با قرارداد تالبوت:	مردم ایران که می‌دیدند این قرارداد نوعی استثمار اقتصادی است، شروع به قیام و اعتراض نسبت به این قرارداد کردند.